

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЗМІСТОВИХ ПАРАМЕТРІВ ЖИТТЄВИХ ОРІЄНТАЦІЙ ОСІБ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ

В. Є. Алипенко

Херсонський державний університет,

valeriia.alypenko@university.kherson.ua

Науковий керівник: доктор психологічних наук, професор І. С. Попович

Сьогодні української молоді пронизане соціально-економічними та політичними проблемами, а також впливом воєнного стану на усі сфери життєдіяльності юнаків та дівчат, що залишає відбиток на особистості – штовхає до змін пріоритетів у життєвих орієнтаціях, мотивації та цінностях задля урегулювання психологічного стану та можливості подальшого планування власного майбутнього [4]. Юнацький вік є важливим періодом у становлення та розвитку особистості, формування нею життєвих орієнтацій та цінностей [5]. І саме тому, актуальним є дослідження психологічних змістових параметрів життєвих орієнтацій осіб юнацького віку під час воєнного стану.

Життєві орієнтації визначають особливості життєдіяльності індивіда або окремої соціальної групи та містять у собі особливості ціннісно-мотиваційної сфери особистості, її світогляд та настановлення.

Метою нашого дослідження стало визначення та дослідження психологічних змістових параметрів життєвих орієнтацій осіб юнацького віку під час воєнного стану на території України.

Основне завдання, на яке ми спиралися, – це теоретичне та емпіричне дослідження даних змістових параметрів української молоді, яка нині перебуває в умовах воєнного стану.

Нами було виокремлено такі психологічні змістові параметри життєвих орієнтацій, як міра оптимізму-песимізму, ціннісні орієнтації особистості, соціальні очікування, а також життєві завдання.

Вибірка респондентів налічувала 80 осіб юнацького віку (від 18 до 25 років).

Основними методами, які були використані для дослідження стали: Тест життєвих орієнтацій (LOT-R) [1, с. 55]; методика «Ціннісні орієнтації» М. Рокіча; методика «Життєві завдання особистості», розроблена колективом лабораторії соціальної психології особистості ІСПП НАПН України [3, с. 493]; методика «Рівень соціальних очікувань особистості» І. Поповича [2, с. 408].

Аналізування результатів. За результатами дослідження міри оптимізму-песимізму за тестом життєвих орієнтацій LOT-R [1; с. 55] з'ясовано, що 20,0% респондентів володіють високими показниками міри оптимізму, 65,0% – мають середні показники та 15,0% відповідно низькі. Згідно зі шкалою міри песимізму були отримані такі результати: 16,0% респондентів демонструють високі показники песимізму, 59,0% – середні, та 25,0% – низькі. Такі результати свідчать про превалювання середніх значень міри оптимізму та песимізму у вибірці, проте показники диспозиційного оптимізму свідчать про наявність 13,0% респондентів з високими результатами за даним критерієм та 60,0% з низькими результатами.

Важливою ланкою нашого дослідження стало встановлення пріоритетних для юнаків та юнок ціннісних орієнтацій. Відповідно були отримані такі результати:

- високу пріоритетність отримали такі інструментальні цінності як незалежність, раціоналізм, сміливість у відстоюванні думки, освіченість, життєрадісність та відповідальність;

- результати за термінальними цінностями демонструє пріоритетність активної діяльності життя, впевненості у собі, свободи, матеріальної забезпеченості життя, любові та здоров'я;

- найнижча пріоритетність серед інструментальних цінностей: непримиримість до недоліків, вихованість, широта поглядів та старанність; серед термінальних – розваги, краса природи та мистецтва, суспільне покликання та творчість.

Дослідження взаємозв'язку між мірою оптимізму-песимізму та рівнем соціальних очікувань демонструє такі результати:

– виявлено позитивний кореляційний зв'язок між рівнем диспозиційного оптимізму та рівнем очікуваного ставлення до учасників міжособистісної взаємодії, що свідчить про те, що особи з високим рівнем диспозиційного оптимізму демонструють високу обізнаність щодо очікуваного ставлення до учасників міжособистісних взаємодій;

– високий негативний кореляційний зв'язок простежується між рівнем песимізму та рівнем очікуваних результатів діяльності;

– негативний кореляційний зв'язок між рівнем песимізму та загальним рівнем соціальних очікувань особистості, що можна охарактеризувати так: низький показник рівня песимізму відповідає високому рівню соціальних очікувань.

Також, виявлено взаємозв'язок між мірою оптимізму-песимізму та життєвими завданнями особистості:

– визначено позитивний кореляційний зв'язок між рівнем оптимізму та мотивацією до творчості;

– високий позитивний кореляційний зв'язок між рівнем оптимізму та сферою здоров'я, а також сферою дружби;

– високий негативний кореляційний зв'язок між рівнем песимізму та сферами «навчання та робота», а також сферою «друзі».

– високий позитивний кореляційний зв'язок між рівнем оптимізму та наявністю структурування часу;

– високий позитивний кореляційний зв'язок між рівнем оптимізму та часовим контуром «усе життя».

Також, з'ясовано, високий позитивний зв'язок між рівнем оптимізму та ставленням до майбутнього, а також високий негативний зв'язок між рівнем песимізму та ставленням до майбутнього.

Важливими, на нашу думку, показниками слід також вважати, що наявність структурування часу переважає в осіб з високими показниками оптимізму, що свідчить про те, що оптимістичні люди схильні більш чітко

оцінювати свій час та свої плани на майбутнє, а також демонструвати активність у плануванні своїх подальших дій та мети життя.

Отже, відповідно до поданих результатів, узагальнюємо, що має місце наявність взаємозв'язків між мірою оптимізму-песимізму із рівнем соціальних очікувань та життєвими завданнями особистості.

Література:

1. Лукова С. В. Валідизація української версії методики диспозиційного оптимізму (Life orientation test-revised – LOT-R). *Науковий вісник ХДУ. Серія: Психологічні науки. №1. Секція 2. Педагогічна та вікова психологія.* 2023. С. 47–55. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2023-1-6>
2. Попович І. С. Психологічні виміри соціальних очікувань особистості : монографія. Херсон: ПАТ «ХМД», 2017. 504 с.
3. Як будувати власне майбутнє: життєві завдання особистості : монографія ; за наук. ред. Т. М. Титаренко. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2012. 512 с.
4. Hudimova A., Popovych I., Baidyk V., Buriak O., Kechyk O. The impact of social media on young web users' psychological well-being during the COVID-19 pandemic progression. *Revista Amazonia Investiga.* 2021. Vol. 10(39). P. 50–61. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2021.39.03.5>
5. Popovych I., Blynova O., Nass Álvarez J. L., Nosov P., Zinchenko S. A historical dimension of the research on social expectations of an individual. *Revista Notas Históricas y Geográficas.* 2021. Vol. 27. P. 190–217.